NN 125/2019 (20.12.2019.), Odluka o pravilima rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja

HRVATSKA NARODNA BANKA

2510

Na temelju članka 155. stavka 1. Zakona o platnom prometu (»Narodne novine«, br. 66/2018.), članka 11. stavaka 1. i 3. i članka 42. stavka 3. točaka 5. i 13. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (»Narodne novine« br. 75/2008. i 54/2013.), Savjet Hrvatske narodne banke donosi

ODLUKU

O PRAVILIMA RADA HRVATSKOG SUSTAVA VELIKIH PLAĆANJA

Predmet Odluke

Članak 1.

Ovom Odlukom propisuju se pravila rada Hrvatskog sustava velikih plaćanja (u nastavku teksta: HSVP), i to:

1. sudionici u HSVP-u i uvjeti za sudjelovanje u HSVP-u
2. računi u HSVP-u
3. način namire platnih transakcija u HSVP-u
4. standardizirani postupci i pravila za obradu i namiru platnih transakcija u HSVP-u
5. osiguranje neprekidnog poslovanja HSVP-a i
6. cjenik usluga HSVP-a i terminski plan HSVP-a.

Sudionici u HSVP-u

Članak 2.

(1) Sudionici u HSVP-u (u nastavku teksta: sudionici) jesu:

1. Hrvatska narodna banka (u nastavku teksta: HNB)
2. kreditne institucije (banke i štedne banke) sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su dobile odobrenje za rad od HNB-a
3. podružnice kreditnih institucija iz trećih država koje su od HNB-a dobile odobrenje za osnivanje podružnice kreditne institucije iz treće države
4. podružnice kreditnih institucija iz drugih država članica Europske unije za koje su njihova nadležna tijela dostavila obavijest HNB-u o osnivanju podružnice u Republici Hrvatskoj
5. Hrvatska banka za obnovu i razvitak i
6. Središnje klirinško depozitarno društvo, dioničko društvo (u nastavku teksta: SKDD).

(2) U rad HSVP-a mogu, u skladu s ovom Odlukom, biti uključeni upravitelji platnih sustava za namiru instant-platnih transakcija, koji su od HNB-a dobili odobrenje za rad tog platnog sustava (u nastavku teksta: upravitelji instant-platnih sustava).

Opis HSVP-a

Članak 3.

(1) HSVP je platni sustav za namiru platnih transakcija u kunama.

(2) U HSVP-u se namiruju sljedeće platne transakcije:

1. platne transakcije u svrhu provođenja mjera monetarne politike HNB-a
2. platne transakcije u svrhu opskrbe banaka gotovim novcem
3. platne transakcije u svrhu provođenja transakcija povezanih sa sudjelovanjem na tržištu kapitala

4. platne transakcije u svrhu osiguranja pokrića za obračun platnih transakcija u Nacionalnom klirinškom sustavu (u nastavku teksta: NKS) i provođenja konačne namire izvršenog obračuna platnih transakcija u NKS-u

5. platne transakcije u svrhu osiguranja pokrića za namiru platnih transakcija u instant-platnom sustavu i

6. ostale platne transakcije između sudionika.

(3) Namira platnih transakcija u HSVP-u obavlja se tijekom obračunskog dana u skladu s Terminskim planom HSVP-a.

Upravitelj HSVP-a

Članak 4.

(1) Upravitelj je HSVP-a HNB u skladu s odgovornostima određenima ovom Odlukom.

(2) HNB kao upravitelj HSVP-a može direktnim transferima zadavati platne transakcije na teret svakog računa u HSVP-u.

(3) Direktni transfer iz stavka 2. ovog članka HNB zadaje na osnovi i u skladu s nalogom imatelja računa, zakonom, ovom Odlukom ili drugim podzakonskim propisom.

(4) U svrhu izvršavanja svojih dužnosti određenih zakonima i podzakonskim propisima te u svrhu ostvarivanja prava imatelja računa ili trećih osoba priznatih zakonom u uvjetima blokade ili suspenzije računa iz članka 10. i 12. ove Odluke, HNB je ovlašten otkazati ili izvršiti sve ili pojedine platne transakcije koje su u skladu s člankom 18. ove Odluke evidentirane u redu čekanja.

Računi u HSVP-u

Članak 5.

(1) U HSVP-u se mogu voditi:

1. računi sudionika

2. tehnički računi i

3. obračunski računi.

(2) Imatelj računa u smislu ove Odluke jest sudionik HSVP-a iz članka 2. stavka 1. ove Odluke i upravitelj instant-platnog sustava na čije je ime otvoren tehnički račun u HSVP-u.

Računi sudionika u HSVP-u

Članak 6.

(1) Za svakog sudionika HNB otvara i vodi račun u HSVP-u, preko kojeg se provodi namira platnih transakcija.

(2) HNB otvara račune u HSVP-u za sudionike iz članka 2. stavka 1. točaka od 2. do 4. ove Odluke na osnovi rješenja o upisu u sudski registar.

(3) HNB otvara račune u HSVP-u za sudionike iz članka 2. stavka 1. točaka 5. i 6. ove Odluke na osnovi zahtjeva sudionika za otvaranje računa.

(4) Otvaranjem računa iz stavka 1. ovog članka HNB uključuje sudionika u HSVP.

(5) Sudionik može zadavati platne transakcije samo na teret svog računa.

(6) Preko računa sudionika iz članka 2. stavka 1. točke 6. ove Odluke namiruju se platne transakcije zadane u svrhu provođenja transakcija povezanih sa sudjelovanjem na tržištu kapitala, reguliranih propisima kojima se uređuje tržište kapitala.

Tehnički račun u HSVP-u

Članak 7.

(1) Tehnički račun u HSVP-u (u nastavku teksta: tehnički račun) jest namjenski račun na kojemu se vode novčana sredstva sudionika u svrhu osiguranja pokrića za namiru platnih transakcija u instant-platnom sustavu prema pravilima rada tog instant-platnog sustava.

(2) Tehnički račun HNB otvara i vodi u HSVP-u na ime upravitelja instant-platnog sustava, na temelju ugovora sklopljenog s upraviteljem instant-platnog sustava.

(3) Novčana sredstva na tehničkom računu nisu imovina upravitelja instant-platnog sustava, nego su imovina sudionika.

(4) Iznos novčanih sredstava na tehničkom računu koji pripada pojedinom sudioniku odgovara iznosu koji taj sudionik, u skladu s pravilima rada tog instant-platnog sustava, u tom trenutku potražuje od imatelja tehničkog računa s osnove namire u instant-platnom sustavu.

(5) Upravitelj instant-platnog sustava na čije ime je otvoren tehnički račun vodi evidenciju iznosa novčanih sredstava na tehničkom računu koji u svakom trenutku pripada pojedinom sudioniku.

(6) Upravitelj instant-platnog sustava odgovara sudionicima za točnost evidencije iz stavka 5. ovog članka.

(7) Za potrebe provedbe članaka 10. i 12. ove Odluke uzima se da je svakodobni iznos novčanih sredstava sudionika HSVP-a iz stavka 4. ovog članka dio sredstava na računu tog sudionika u HSVP-u te se s tim sredstvima sudionika HSVP-a na tehničkom računu postupa u skladu s člancima 11. i 12. ove Odluke.

(8) Upravitelj instant-platnog sustava na čije je ime otvoren tehnički račun može zadavati platne transakcije samo na teret tehničkog računa, i to u svrhu prijenosa novčanih sredstava sudionika HSVP-a s tehničkog računa na njihove račune u HSVP-u.

Obračunski računi u HSVP-u

Članak 8.

(1) HNB može otvoriti i voditi obračunske račune u HSVP-u za konačnu namiru platnih transakcija obračunatih ili izvršenih u drugim platnim sustavima.

(2) HNB, kao upravitelj HSVP-a, u svoje ime u HSVP-u otvara i vodi obračunski račun za konačnu namiru platnih transakcija obračunatih u NKS-u (u nastavku teksta: obračunski račun za NKS u HSVP-u).

(3) Platne transakcije u korist i na teret obračunskog računa za NKS u HSVP-u zadaje HNB direktnim transferima, u skladu s člankom 15. stavkom 5. ove Odluke.

(4) Imatelji računa ne mogu platnim porukama iz članka 9. stavka 2. ove Odluke zadavati platne transakcije u korist obračunskog računa za NKS u HSVP-u.

Namira platnih transakcija u HSVP-u

Članak 9.

(1) Platne transakcije u HSVP-u namiruju se u realnom vremenu na bruto načelu. Platne transakcije namiruju se pojedinačno, u iznosu na koji su zadane, do visine pokrića na računu u HSVP-u na teret kojega su zadane.

(2) Platne transakcije imatelji računa zadaju platnim porukama.

(3) Imatelj računa dobiva potvrdu o izvršenoj namiri platne transakcije.

(4) Platna transakcija bit će namirena ako je platna poruka kojom je zadana zadovoljila uvjete propisane ovom Odlukom. Platna će poruka biti odbijena ako ne zadovoljava navedene uvjete i o tome će imatelj računa biti obaviješten.

(5) Imatelj računa dobiva na kraju obračunskog dana izvješće o namirenim platnim transakcijama i stanju na svom računu za taj dan.

Blokada, suspenzija računa sudionika i isključenje sudionika

Članak 10.

(1) HNB će blokirati račun sudionika odmah nakon primitka odluke suda ili naloga Financijske agencije kojim se zabranjuje plaćanje na teret računa sudionika ili obavijesti nadležnog tijela ili suda druge države članice o odluci koja sadržava takvu zabranu u odnosu na sudionika. Pod blokadom se podrazumijeva onemogućavanje namire platnih transakcija na teret računa sudionika u trajanju predviđenom takvom odlukom ili nalogom odnosno do primitka drugačije odluke, naloga ili obavijesti o odluci.

(2) HNB će suspendirati račun sudionika:

a) iz članka 2. stavka 1. točaka 2. i 3. ove Odluke, odmah nakon

i. donošenja odluke Savjeta HNB-a o podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad tim sudionikom

ii. objave trenutka nastupa pravnih posljedica podnošenja prijedloga Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka za otvaranje stečajnog postupka nad tim sudionikom ili

iii. donošenja odluke HNB-a o pokretanju postupka prisilne likvidacije tog sudionika

b) iz članka 2. stavka 1. točke 4. ove Odluke, odmah nakon primitka obavijesti nadležnog tijela druge države članice o pokretanju postupka zbog insolventnosti ili o drugoj odluci nadležnog tijela ili suda koji za posljedicu ima zabranu plaćanja na teret i u korist računa tog sudionika

c) iz članka 2. stavka 1. točke 6. ove Odluke, odmah nakon primitka obavijesti o otvaranju stečajnog postupka nad tim sudionikom ili o ukidanju odobrenja za rad tom sudioniku.

Pod suspenzijom računa sudionika podrazumijeva se onemogućavanje namire platnih transakcija na teret i u korist računa sudionika, osim namire platnih transakcija u skladu s člankom 11. stavkom 2. ove Odluke te platnih transakcija određenih zakonom.

(3) HNB će isključiti iz HSVP-a sudionika:

a) u slučaju iz stavka 2. točke a) podtočaka i. i ii. ovog članka, nakon završetka obračunskog dana u HSVP-u u kojemu je primio obavijest suda o otvaranju stečajnog postupka nad tim sudionikom

b) u slučaju iz stavka 2. točke a) podtočke iii. ovog članka, nakon završetka obračunskog dana u HSVP-u u kojemu je donesena odluka HNB-a o pokretanju postupka prisilne likvidacije tog sudionika

c) u slučaju iz stavka 2. točke b) ovog članka, nakon završetka obračunskog dana u HSVP-u u kojemu je suspendiran račun tog sudionika, pod uvjetom da se obavijest nadležnog tijela druge države članice odnosi na trajnu zabranu plaćanja

d) iz članka 2. stavka 1. točke 6.:

i. u slučaju iz stavka 2. točke c) ovog članka, nakon završetka obračunskog dana u HSVP-u u kojemu je suspendiran račun tog sudionika

ii. na osnovi njegova zahtjeva

e) iz članka 2. stavka 1. točaka 2. i 3. ove Odluke, nakon završetka obračunskog dana u HSVP-u koji prethodi danu otvaranja postupka redovne likvidacije tog sudionika

f) iz članka 2. stavka 1. točke 5., u skladu sa zakonom kojim je reguliran taj sudionik i na osnovi njegova zahtjeva.

HNB isključuje sudionika iz HSVP-a zatvaranjem njegova računa u HSVP-u.

Postupanje s novčanim sredstvima sudionika na tehničkom računu u slučaju suspenzije i blokade računa sudionika i u slučaju isključenja sudionika iz HSVP-a

Članak 11.

(1) U slučaju blokade ili suspenzije računa sudionika ili u slučaju isključenja sudionika iz HSVP-a prema članku 10. ove Odluke HNB upravitelju instant-platnog sustava odmah dostavlja obavijest o blokadi, suspenziji ili isključenju ili, ovisno o slučaju, nalog za prijenos novčanih sredstava sudionika s tehničkog računa na račun tog sudionika u HSVP-u.

(2) Odmah po primitku i u skladu sa sadržajem obavijesti ili naloga iz stavka 1. ovog članka upravitelj instant-platnog sustava zadaje platnu transakciju na teret tehničkog računa u korist računa tog sudionika prema evidenciji iz članka 7. stavka 5. ove Odluke.

Suspenzija i zatvaranje tehničkog računa

Članak 12.

(1) HNB će suspendirati tehnički račun odmah nakon ukidanja odobrenja za rad instant-platnom sustavu na ime čijeg je upravitelja otvoren taj tehnički račun. Pod suspenzijom tehničkog računa podrazumijeva se onemogućavanje namire platnih transakcija na teret i u korist tog računa, osim namire platnih transakcija iz stavka 3. ovog članka.

(2) U slučaju ukidanja odobrenja za rad instant-platnom sustavu na ime čijeg je upravitelja otvoren taj tehnički račun ili u slučaju otkaza ugovora o otvaranju tehničkog računa HNB će zatvoriti taj tehnički račun.

(3) Prije zatvaranja tehničkog računa upravitelj instant-platnog sustava na čije je ime taj račun otvoren dužan je HNB-u dostaviti evidenciju iz članka 7. stavka 5. ove Odluke, a HNB će prema toj evidenciji prenijeti novčana sredstva s toga tehničkog računa na račune sudionika.

Pokriće na računu

Članak 13.

(1) Platne se transakcije namiruju do visine pokrića na računu.

(2) Pokriće na računu sudionika čine novčana sredstva na njegovu računu te iznos dopuštenoga negativnog stanja na tom računu u skladu s člankom 14. ove Odluke.

(3) Pokriće na tehničkom računu čine novčana sredstva na tom računu.

(4) Tehnički račun nema dopušteno negativno stanje.

(5) Dopušteno negativno stanje na računu HNB-a nije ograničeno.

Unutardnevni kredit

Članak 14.

(1) Unutardnevni kredit je beskamatni kredit koji se odobrava i koristi tijekom obračunskog dana HSVP-a.